

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1385/2022
16.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Миљуш и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиље АА, чији су пуномоћници Марија Јоксовић и Драгана Ђилас, адвокати из ..., против тужене „UniCredit Bank Србија“ АД Београд, коју заступа пуномоћник Тијана Воротовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 20152/20 од 27.04.2021. године, у седници одржаној 16.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 20152/20 од 27.04.2021. године, као изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 20152/20 од 27.04.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 8572/18 од 27.02.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тужиља тражила да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ... од 03.10.2013. године, који је закључен између тужиље као корисника кредита и тужене као даваоца кредита и којом је тужиља обавезана да туженој плати накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита и да се тужена обавезе да јој исплати износ од 14.100,00 динара, са законском затезном каматом почев од 04.10.2013. године до исплате, као и њен захтев за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 51.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 8572/18 од 27.02.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да је ништава одредба члана 9. став 1. тачка 1. Уговора о готовинском кредиту број ... од 03.10.2013. године, закљученог између тужиље и тужене, а којом је тужиља обавезана да туженој као даваоцу кредита плати фиксну једнократну накнаду на име трошкова обраде кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита односно о минимум 1.600,00 динара. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати износ од 14.100,00 динара, са законском затезном каматом од 04.10.2013. године до исплате.

Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 45.420,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 20152/20 од 27.04.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је као корисник кредита са туженом банком као даваоцем кредита закључила уговор о готовинском кредиту број ... од 03.10.2013. године, којим је члановима 1. и 2. тужиљи одобрен кредит у износу од 940.000,00 динара са периодом враћања од 84 месеци. Одредбом члана 9. став 1. тачка 1. наведеног уговора тужиља се обавезала да плати фискну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 1,50 % од износа одобреног кредита, односно минимум 1.600,00 динара. Оценом налаза и мишљења вештака утврђено је да је ефективна каматна стопа утврђена у складу са Одлуком Народне банке Србије и да поред номиналне каматне стопе укључује и накнаду за обраду кредитног захтева која је дана 03.10.2013. године, наплаћена од тужиље у износу од 14.100,00 динара, на име накнаде за обраду кредитног захтева. Првостепени суд је оценио и остале изведене доказе, али их није образлагао јер нису од утицаја на другачију одлуку.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава у смислу члана 103. ЗОО будући да се спорном одредбом уговора не прецизира који су стварни трошкови кредита и зашто се везују за износ кредита, па је као таква неодређена и противна начелу савесности и поштења, да је непознат механизам којим се добија висина ових трошкова и да тужени није упознао тужиљу са појединачно наведеним трошковима на које се односи спорна уговорна одредба. Зато тужиља има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је прописана могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима - Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 03.10.2013. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3

врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању тужила је са туженом закључила уговор о кредиту на основу понуде банке од 03.10.2013.године (образац 1Б-основни подаци о кредиту) која у тачки 3.3 садржи врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита. Поред осталог, јасно је приказана једнократна накнада Банке - фиксна у износу од 14.100,00 динара, што представља 1,50% од износа одобреног кредита. Обавеза исказивања укупних трошкова кредита кроз ефективну каматну стопу (члан 2. став 1. тачка 21. Закона о заштити корисника финансијских услуга) која омогућава кориснику да упореди понуде различитих давалаца истих услуга, такође је приказана у понуди (тачка 3.2) а по мишљењу вештака иста укључује и накнаду за обраду кредитног захтева. Како је тужила, садржином наведене понуде у предуговорној фази обавештена о врсти и висини трошкова који падају на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. наведеног закона. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева плати банци једнократну накнаду у висини од 1,50 % од износа кредита, односно 14.100,00 динара, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужила неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова и то : за састав једног образложеног поднеска од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара и заступања на два одржана рочишта у износу од по 7.500,00 динара (укупно 15.000,00 динара), према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења, за састав жалбе 12.000,00 динара, као и 18.000,00 динара за састав ревизије, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, што све укупно чини износ од 51.000,00 динара, док трошкови за судске таксе нису признати јер пуномоћник тужене захтев није определио у смислу члана 163. став 2. ЗПП.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић